

14.12.2017

Helsinki 14.12.2017
Asianro DKIR/1018/00.05.00/2017
Viite Opetushallituksen lausuntopyyntö seurakunta- ja hautauspalvelualan ammattitutkinnon perusteiden luonnoksesta
Asia Lausunto Opetushallitukselle seurakunta- ja hautauspalvelualan ammattitutkinnon perusteiden luonnoksesta

Opetushallitukselle

Yleistä

Kirkkohallitus pitää luonnosta kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon perusteiksi onnistuneina. Tutkinnon rakenne, jossa on kaksi osaamisalaa, on selkeä. Molempien osaamisalojen erityispiirteet ja työympäristöt tulevat ammattitutkinnon kokonaisuudessa hyvin esiin:

- Seurakuntapalvelun osaamisalan tutkinnon osat kattavat seurakuntien laaja-alaiset osaamistarpeet monipuolisesti ja ajantasaisesti.
- Hautauspalvelun osaamisala on uusi ja se on laadittu hautaustoimistojen ja hautausalan yrittäjien osaamistarpeiden näkökulmista.

Tutkinnon osat ja muodostuminen

Ammattitutkinnon rakenteessa osaamispisteiden (osp) suhde on tarkoituksenmukainen: pakolliset tutkinnon osat (90 osp) ja valinnaiset (60 osp). Yhteinen pakollinen tutkinnon osa mahdollistaa osaamisalojen laaja-alaisen yhteisen osaamisperustan. Kahden osaamisalan pakolliset ja valinnaiset tutkinnon osat muodostavat mielekkään valikon, jonka pohjalta voi täydentää osaamistaan myös työuran aikana.

Tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyys seurakuntapalvelun osaamisalalla

Tutkintorakenteesta poistuvan sution ammattitutkinnon sisältämää osaamista on uuteen tutkintoon uudistettu työelämälähtöisesti. Kirkkohallitus on perusteiden luonnosta käsitellessään arvioinut sitä mm. Kirkkohallituksen ja sution tutkintotoimikunnan 28.4.2014 toteuttaman sution ammatin osaamisen ennakoitipäivän johtopäätösten pohjalta. Ne sekä tuolloin kirjatut tulevaisuuden osaamistarpeet on luonnoksessa pääsääntöisesti otettu huomioon erinomaisella tavalla.

Tuolloin sution ammatin kolme tulevaisuuden osaamisen näkökulmaa kiteytyivät seuraaviksi johtopäätöksiksi:

- Sution osaamisessa korostuvat vapaaehtoistoiminnan organisointi sekä vapaaehtoisten ohjaus ja tukeminen.
- Sution osaamisen ydin toteutuu toimituksissa ja jumalanpalveluselämässä.
- Sution osaamisessa vahvistuu kestävän kehityksen, ympäristötyön ja -kasvatuksen osuus (ympäristödiplomi).

Ennakoitipäivässä kirjattiin myös seitsemän tulevaisuudessa korostuvaa sution ammatin osaamistarvetta:

- Seurakuntalaisten ohjaaminen ja vapaaehtoisten rekrytointi sekä vapaaehtoistoiminnan organisointi.
- Seurakuntien uudet kohtaavat toimintatavat sekä seurakuntien kiinteistöissä että muissa tiloissa.
- Asenne ja taito toimia palvelukulttuurisesti, erityisesti moniuskontoisessa ympäristössä.
- Taito muuntaa seurakuntien tiloja (myös luonto- ja ulkotilat) sekä kiinteistöjä oppimis- ja elämysympäristöiksi.
- Taito muuntaa seurakunnan tiloja sopiviksi erityyppisiin tilaisuuksiin ja käyttötarkoituksiin.
- Kulttuurihistorian osaaminen (kulttuuriperinnön ennaltaehkäisevä konservointi, ohjaustaidot, oppimisympäristönäkökulma).
- Taito toimia kestävän kehityksen eri ulottuvuuksien pohjalta (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen).

14.12.2017

Muutosehdotukset seurakuntapalvelun osaamisalan ammattitaitovaatimuksiin ja hyväksytyn suorituksen kriteereihin

Kirkkohallitus esittää, että alla olevat kolme näkökulmaa ja niihin liittyvät muutosehdotukset otetaan huomioon ammattitutkinnon perusteiden luonnosta viimeisteltäessä seurakuntapalvelun osaamisalan tutkinnon osissa.

Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että

- suntion työn hengelliseen ulottuvuuteen liittyviä ammattitaitovaatimuksia vahvistetaan
- saavutettavuus ja esteettömyys otetaan tutkinnon perusteissa paremmin huomioon ja
- kuntien varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppimisympäristöihin liittyvä pedagogiikka huomioidaan.

Tutkinnon osat:**a) Yhteinen pakollinen tutkinnon osa: Seurakunta- ja asiakaspalvelu (45 osp)****Ammattitaitovaatimus: Opiskelija työskentelee asiakaslähtöisesti.**

Tässä tutkinnon osassa ei ole lainkaan ammattitaitovaatimusta tai kriteeriä, jossa viitattaisiin opiskelijan asiakkaalta saamaan palautteeseen työskentelystään tai seurakunnasta/yrityksestä saamaansa palautteeseen sekä sen edelleen välittämiseen ja käsittelyyn. Se on kuitenkin keskeinen osa asiakaspalvelua. Tämän sisältöiset kriteerit ovat tutkinnon osassa 'Kirkollisten tilaisuuksien ja tilojen hoitaminen'. Koska tutkinnon osa voidaan suorittaa myös yksittäisenä, niin kriteerien tulee olla mukana molemmissa pakollisissa tutkinnon osissa. Ammattitaitovaatimuksessa 'Opiskelija toimii yhteistyössä tilaisuuksista vastuussa olevan kanssa' on palautteeseen liittyvä kriteeri, mutta se liittyy työskentelyyn työyhteisön jäsenen tai yhteistyökumppanin kanssa.

Muutosehdotus 1:

Ammattitaitovaatimukseen 'Opiskelija työskentelee asiakaslähtöisesti' lisätään alla olevat kriteerit:

Opiskelija

- ottaa vastaan asiakaspalautetta omasta työskentelystään sekä arvioi ja kehittää sitä palautteen pohjalta*
- ottaa vastaan asiakaspalautetta seurakunnan/yrityksen toiminnasta, välittää sen edelleen ja vaikuttaa palautteen tarkoituksenmukaiseen käsittelyyn työympäristön käytänteiden mukaisesti.*

Muutosehdotus 2:

Ammattitaitovaatimuksessa 'Opiskelija toimii asiakaspalvelutehtävissä omassa työympäristössään' on kriteeri: Opiskelija varmistaa asiakaspalvelun kannalta olennaisen tiedon välittymisen työyhteisössä ja yhteistyötahoille. Tämä kriteeri on koko asiakaspalvelun kattava ja sellaisenaan erittäin tarpeellinen. Tiedonkulun merkitys konkretisoituu usein yksittäisessä asiakaskontaktissa. Siksi tämän sisältöinen kriteeri on syytä lisätä myös 'Opiskelija työskentelee asiakaslähtöisesti' -ammattitaitovaatimukseen.

Muutetaan kolmas kriteeri muotoon:

Opiskelija

- palvelee asiakasta ottaen huomioon asiakkaan iän, terveydentilan, elämäntilanteen ja palvelutarpeen sekä tarvittaessa välittää tiedon niistä eteenpäin työympäristöjen käytäntöjen mukaisesti.*

Ammattitaitovaatimus: Opiskelija huolehtii asiakkaiden käyttämien tilojen puhtaudesta ja viihtyisyydestä

Seurakuntien näkökulmasta pelkästään tilojen puhtaus ja viihtyisyys eivät riitä, vaan myös esteettömyys ja saavutettavuus ovat keskeisiä (saavu – Kirkon saavutettavuusohjelma 2012).

14.12.2017

Muutosehdotus 1:

Ammattitaitovaatimukseen lisätään esteettömyys ja saavutettavuus:

Opiskelija huolehtii asiakkaiden käyttämien tilojen puhtaudesta ja viihtyisyydestä *sekä esteettömyydestä ja saavutettavuudesta*.

Muutosehdotus 2:

Vastaavat näkökulmat lisätään ammattitaitovaatimuksen toiseen kriteeriin:

Opiskelija huolehtii asiakastilojen puhtaanapidosta, järjestyksestä, siisteydestä *sekä esteettömyydestä ja saavutettavuudesta*.

Ammattitaitovaatimus: Opiskelija huolehtii asiakkaiden turvallisuudesta.

Esteettömyys ja saavutettavuus eivät ole synonyymeja. Siksi on tärkeää, että molemmat näkyvät kriteereissä.

Muutosehdotus 1:

Lisätään sana 'saavutettavuus' kolmanteen kriteeriin.

Opiskelija huolehtii tilojen esteettömyydestä *ja saavutettavuudesta sekä* ottaa toiminnassaan huomioon asiakkaiden erilaisen palvelutarpeen.

Ammattitaitovaatimus: Opiskelija välittää asiakkaalle tietoa hautaukseen liittyvistä järjestelyistä ja toimenpiteistä

Tässä ammattitaitovaatimuksessa on kriteeri 'osaa toimia tiedostaen suruprosessin eri vaiheet ja kuoleman kohtaamisen itsessä herättämät kysymykset ja tunteet'. Tällainen kriteeri on välttämätön. Sen lisäksi tulisi olla kriteeri, joka liittyy varsinaiseen surevan kohtaamiseen ja palveluohjaukseen.

Muutosehdotus:

Ammattitaitovaatimukseen lisätään alla oleva kriteeri:

Opiskelija

- *kohtaa kriisissä ja surun keskellä olevia sekä ohjaa heitä tarvittaessa eteenpäin erilaisten tukipalvelujen käytössä työympäristönsä käytänteiden mukaisesti.*

Ammattitaitovaatimus: Opiskelija valmistelee ja valvoo hautaustilaisuuden ja palvelee ja opastaa tilaisuuksiin osallistujia.Muutosehdotus:

Kuudennessa kriteerissä verbi 'selvittää' ei ole riittävä asiakaspalvelutilanteessa, jossa tulee olla valmistautunut myös kertomaan nämä periaatteet. Muutetaan kriteeri muotoon:

Opiskelija *kertoo* tunnustuksettoman jäähyväistilaisuuden periaatteet.

b) Pakollinen tutkinnon osa: Kirkollisten tilaisuuksien ja tilojen hoitaminen (45 osp)

Ammattitaitovaatimus: Opiskelija toimii suntion tehtävissä jumalanpalveluksessa ja kirkollisissa toimituksissa
Neljännen kriteerin ilmaisu 'osoittaa hallitsevana' on monitulkintainen ja näytössä vaikeasti osoitettava. Käytännön työtehtävissä tulee mm. osata kertoa kirkkoon tulijalle kirkkotilan keskeisestä symboliikasta niin, että ymmärtää myös itse niiden merkityksen.

14.12.2017

Muutosehdotus 1:

Muutetaan neljäs kriteeri muotoon:

Opiskelija *kertoo* kirkkotilan *keskeisistä kristillisistä symboleista ymmärtäen niiden kristillisen sisällön ja merkityksen*.

Muutosehdotus 2:

Lisätään viidenteen kriteeriin saavutettavuus:

Opiskelija varmistaa kirkkotilan siisteyden sekä esteettömyyden *ja saavutettavuuden* ennen tilaisuuksia ja niiden jälkeen.

Ammattitaitovaatimus: Opiskelija ohjaa ja opastaa tilojen käyttäjiä.Muutosehdotus 1:

Poistetaan irrallisena ja kolmannen kriteerin kanssa päällekkäisenä viides kriteeri 'Opiskelija opastaa kolehdinkantajia ja ristikulkueseen osallistuvia'.

Muutosehdotus 2:

Seurakunnan työssä ammattilaisen tulee olla valmis paitsi ottamaan vastaan palautetta omasta työskentelystään, myös arvioimaan ja muuttamaan sitä tarvittaessa. Samoin pelkkä palautteen vastaanottaminen seurakunnan toiminnasta ei ole riittävää, vaan palaute tulee välittää edelleen ja itse vaikuttaa sen käsittelyyn. Koska tutkinnon osat voidaan jatkossa suorittaa myös yksittäisinä, niin tämänkaltainen kriteeri tulee siksi olla molemmissa pakollisissa tutkinnon osissa.

Kriteerit kaksitoista ja kolmetoista muutetaan muotoon:

Opiskelija

- ottaa vastaan *palautetta omasta työskentelystään sekä arvioi ja kehittää sitä palautteen pohjalta*
- ottaa vastaan *palautetta seurakunnan toiminnasta, välittää sen edelleen ja vaikuttaa palautteen tarkoituksenmukaiseen käsittelyyn työympäristön käytänteiden mukaisesti*.

Ammattitaitovaatimus: Opiskelija hoitaa seurakunnan tiloja, kirkkotekstiilejä ja kirkollista esineistöä

Viidennessä kriteerissä mainitut rakennukset ja arvoesineet ovat molemmat laajoja kokonaisuuksia, siksi ne tulisi erottaa omiksi kriteereikseen. Esteettömyys ja saavutettavuus puuttuvat rakennusten osalta tästä kriteeristä.

Muutosehdotus 1:

Muutetaan viides kriteeri muotoon:

Opiskelija havainnoi rakennusten kuntoa, *esteettömyyttä ja saavutettavuutta ja mahdollisia vaurioita sekä raportoi niistä*.

Muutosehdotus 2:

Lisätään uusi kriteeri:

Opiskelija havainnoi arvoesineistön kuntoa ja mahdollisia vaurioita sekä raportoi niistä.

Ammattitaitovaatimus: Opiskelija huolehtii asiakkaiden ja seurakunnan tilojen turvallisuudesta.

Lisätään ammattitaitovaatimukseen esteettömyys ja saavutettavuus.

Muutosehdotus:

14.12.2017

Opiskelija huolehtii asiakkaiden ja seurakunnan tilojen turvallisuudesta, *esteettömyydestä ja saavutettavuudesta.*

c) **Valinnaiset tutkinnon osat**

Tutkinnon osa: Ohjaaminen ja perehdyttäminen (20 osp)

Ammattitaitovaatimus: Opiskelija perehdyttää ja ohjaa oman tehtävälansä tehtävissä toimivia henkilöitä

Kirkkohallitus toteaa kiittäen, että tässä ammattitaitovaatimuksessa vapaaehtoisten ohjaaminen on otettu esiin monipuolisesti ja niin, että heidän osallisuutensa mahdollistuu.

Ammattitaitovaatimus: Opiskelija perehdyttää uuden työntekijän oman tehtävälansä tehtäviin

Tässä ammattitaitovaatimuksessa lähtökohtana on työsuhteessa olevan työntekijän perehdyttäminen. Jos kyseessä on esimerkiksi tiettyyn hankkeeseen tai tilaisuuteen liittyvän ulkoisen palvelun henkilöstön käyttäminen, niin heidän perehdytyksensä ei näy tässä eikä edellisessä ammattitaitovaatimuksessa.

Ammattitaitovaatimus: Opiskelija esittelee seurakunnan tiloja.

Tästä ammattitaitovaatimuksesta puuttuu näkökulma oppimisympäristöihin liittyvästä yhteistyöstä varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen kanssa. Enenevässä määrin niin varhaiskasvatuksen kokonaisvaltaisessa pedagogiikassa kuin koulujen ilmiöperustaisessa pedagogiikassa seurakuntien kirkkotilat tai esimerkiksi hautausmaat ovat oppimisympäristöjä. Tällöin on kyse hieman erilaisesta tilanteesta kuin mitä ammattitaitovaatimuksen kriteerit heijastavat: ei riitä, että ottaa huomioon yksittäisen kuulijan tarpeet, vaan myös opettajien sekä lasten ja nuorten ryhmien tarpeet. Samoin tulee olla etukäteen selvillä varhaiskasvatuksen yksikön tai koulun toiveista sekä tilanteen luonteesta.

Muutosehdotus:

Lisätään ammattitaitovaatimukseen uusi kriteeri:

Opiskelija esittelee lasten ja nuorten ryhmille yleissivistävästi seurakunnan tiloja, esineitä tai alueita osana kuntien varhaiskasvatuksen tai koulujen kanssa tehtävää yhteistyötä ja oppimisympäristöihin liittyvää oppimista.

Tutkinnon osa: Hautauksien hoitaminen (20 osp)

Ammattitaitovaatimus: Opiskelija huolehtii vainajan säilytystiloissa tehtävistä toimista:

Omaisat saattavat toivoa, esimerkiksi kun heille näytetään vainaja, että tilanteeseen liittyisi lyhyt rukoushetki. Tällöin suntuolta vaaditaan valmiutta joko tarvittaessa johtaa se itse tai rohkaista omaisia toteuttamaan se.

Muutosehdotus:

Lisätään uusi kriteeri:

Opiskelija osaa tarvittaessa johtaa kirkolliseen toimitukseen tai vainajan saattoon liittyvän rukoushetken.

Ammattitaitovaatimus: Opiskelija hoitaa arkkuhautaukseen ja tuhkan kätkemiseen kuuluvat tehtävät

Muutosehdotus:

Lisätään kuudenteen kriteeriin turvallisuus-näkökohta.

14.12.2017

Opiskelija ohjaa omaiset ja kantajat haudalle ja opastaa arkun kantamisessa ja hautaan laskemisessa *sekä varmistaa tilanteen turvallisuuden.*

Tutkinnon osa: Hautausmaiden hoitaminen (30 osp)

Ammattitaitovaatimus: Opiskelija huolehtii käytävien, rakenteiden, muistelualueiden ja muistomerkkien siisteydestä ja turvallisuudesta.

Muutosehdotus 1:

Ammattitaitovaatimukseen lisätään sanat esteettömyydestä ja saavutettavuudesta:

Opiskelija huolehtii käytävien, rakenteiden, muistelualueiden ja muistomerkkien siisteydestä ja turvallisuudesta sekä esteettömyydestä ja saavutettavuudesta.

Muutosehdotus 2:

Lisätään uusi kriteeri:

Opiskelija huolehtii siitä, että hautausmaalla on asianmukaiset opasteet.

Muutosehdotus 3:

Lisätään kuudenteen kriteeriin esteettömyys:

Opiskelija huolehtii levähdys- ja muistelupaikkojen viihtyisyydestä, esteettömyydestä ja turvallisuudesta.

Jukka Keskitalo
Kansliapäällikkö

Pekka Huokuna
Kirkkoneuvos